

Hajdu Henrik elvtársnak

Kedves Barátom !

Ibsen
Amikor ma a magyar irodalmi világ üdvözöl Téged Ibsen Henrik műveinek magyar megjelenése alkalmából, örömmel csatlakozom az ünneplők kórusához. Azt hiszem, mind a ketten azoknak kis számu csoportjához tartozunk, akik még megérték az első nagy hazai harcokat Ibsen magyarországi meghonosítása körül. Ma messzemenően el van felejtve, pedig érdemes emlékezni rá, hogy az igazi ellenállás elméleti vezetői nemcsak a kifejezetten reakciósok voltak, hanem olyanok is, akiket ma neves ujitóknak szoktak nevezni. Olyanokra gondolok mint Ambrus Zoltán vagy Ostvát Ernő, akik általában nyugat felé néztek, de a magyar irodalmat illetőleg sok tekintetben nagyonis konzervatívek voltak. Aki ma elolvassa Osvát összegyűjtött bírálatait, egy szenvedélyes hangú tagadást találhat: az Ibsen ellen kimondottat. De Herczeg F. renc vagy Molnár F. renc, sőt náluk sokkalta jelentéktelenebbekkel szemben rendkívül megértő, sőt - ma már komikusnak hangzó - tulbecsülésekre hajlamos volt.

Az akkor fiatalok legjobb része - köztük Te is - egészen másképp gondolkoztak. Létrejött a "Thália", ahol a "Vadkacsa", "Solnes építőmester" és más Ibsen-művek stílusuknak megfelelő előadásokban tárultak fel és még a munkásság legérdeklődőbb része is lelkesedéssel fogadta őket. Egymás után jelentek meg a fordítások. Elsősorban a Te tolladból. De hogy jogcímemet, Téged ma ünnepelni tényekkel alapozzam meg: én is megkíséréltem akkoriban a "Vadkacsát" magyarra lefordítani. Ezek a törekvések - elsősorban a Te fáradhatatlanságod jóvoltából - nem voltak hiábavalóak. Ibsent nem lehetett többé eltávolítani a magyar nyelvű világirodalomból.

Ibsen
Azóta évtizedek multak el, velük számos ugynevezett irodalmi forradalom is. Sokszor látszott úgy, mintha Ibsen - ahogy mondani szokták: a 19. század terhes örökségével együtt - végleg eltemették volna. De ezek a jelszavak is mulandóknak bizonyultak. Ahogy a 20. század elején a fiatal Hauptmann, Csehov és Shaw tanuskodtak az ibseni életmű eleven kisugárzásairól, úgy a mi időnkben O'Neill életművésze. Ma tudjuk, hogy számos problematikus vonása ellenére, Ibsen azok közé tartozik, akik nemcsak kitörőhatetlenek a drámai költészet világtörténetéből, hanem ma is annak eleven alakító erői közé tartoznak.

Ibsen
E viharos évtizedekben Te mindig hiven kitartottál meggyőződésed mellett. Ez Ibsen meghonosítását jelenti a magyar irodalomban. Most hogy őszülő fejjel megélhetted életművét betetőzését: Ibsen összes műveinek magyar kiadását a Te fordításodban, joggal üdvözölhetlek mint boldog embert. Goethe értelmében teszem, aki azt írja: "Az a legboldogabb ember, aki életének végét annak elejével összefüggésbe tudja hozni." Te azon kevesekhez tartozol, akiknek ez sikerült.

MTA FIL. INT.

Lukács Arch.

Lukács György

Hajdu Henrik elvtársnak

Kedves Barátom !

Ibsen

Amikor ma a magyar irodalmi világ üdvözlő Téged Ibsen Henrik műveinek magyar megjelenése alkalmából, örömmel csatlakozom az ünneplők kórusához. Azt hiszem, mind a ketten azoknak kis számu csoportjához tartozunk, akik még megérték az első nagy hazai harcokat Ibsen magyarországi meghonosítása körül. Ma messzemenően el van felejtve, pedig érdemes emlékezni rá, hogy az igazi ellenállás elméleti vezetői nemcsak a kifejezetten reakciósok voltak, hanem olyanok is, akiket ma neves ujitóknak szoktak nevezni. Olyanokra gondolok mint Ambrus Zoltán vagy Ostvát Ernő, akik általában nyugat felé néstek, de a magyar irodalmat illetőleg sok tekintetben nagyonis konzervatívek voltak. Aki ma elolvassa Ostvát összegyűjtött bírálatait, egy szenvedélyes hangú tagadást találhat: az Ibsen ellen kimondottat. De Herczeg Ferenc vagy Molnár Ferenc, sőt náluk sokkalta jelentéktelenebbekkel szemben rendkívül megértő, sőt - ma már komikusnak hangzó - tulbecsülésekre hajlamos volt.

Az akkor fiatalok legjobb része - köztük Te is - egészen másképp gondolkodtak. Láttejt a "Thália", ahol a "Vadkacsa", "Solnes építőmester" és más Ibsen-művek stílusuknak megfelelő előadásokban tárultak fel és még a munkásság legérdeklődőbb része is lelkesedéssel fogadta őket. Egymás után jelentek meg a fordítások. Elsősorban a Te tolladból. De hogy jogcímemet, Téged ma ünnepleni tényekkel alapozzam meg: én is megkíséreltem akkoriban a "Vadkacsát" magyarra lefordítani. Ezek a törekvések - elsősorban a Te fáradhatatlanságod jóvoltából - nem voltak hiábavalóak. Ibsent nem lehetett többé eltávolítani a magyar nyelvű világirodalomból.

Félt

Azóta évtizedek multak el, velük számos ugynevezett irodalmi forradalom is. Sokszor látszott úgy, mintha Ibsen - ahogy mondani szokták: a 19. század terhes örökségével együtt - végleg eltemették volna. De ezek a jelszavak is mulandóknak bizonyultak. Ahogy a 20. század elején a fiatal Hauptmann, Csehov és Shaw tanuskodtak az ibseni életmű eleven kisugárzásairól, úgy a mi időnkben O'Neill életművészetét. Ma tudjuk, hogy számos problematikus vonása ellenére, Ibsen azok közé tartozik, akik nemcsak kitűrőlhetetlenek a drámai költészet világtörténetéből, hanem ma is annak eleven alakító erői közé tartoznak.

E viharos évtizedekben Te mindig hiven kitartottál meggyőződésid mellett. Ez Ibsen meghonosítását jelenti a magyar irodalomban. Most hogy őszülő fejjel megélhetted életművét betetőzését: Ibsen összes műveinek magyar kiadását a Te fordításodbán, joggal üdvözölhetlek mint boldog embert. Goethe értelmében teszem, aki azt írja: "Az a legboldogabb ember, aki életének végét annak elejével összefüggésbe tudja hozni." Te azon kevesekhez tartozol, akiknek ez sikerült.

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

Lukács György